

"Les institucions no tenen afecció al jazz"

Ramon Quadrada (Reus, 1957) és trompetista i un dels impulsors del jazz als Països Catalans. Des del març de 1997 és el president de l'Associació de Músics de Jazz de Catalunya, que enguany celebra el desè aniversari de la seva fundació.

Ens pot sorprendre el jazz actualment o ja està tot inventat?

—I tant! El jazz en si ja és una possibilitat que es va obrir dins del segle XX per sorprendre contínuament. Sempre hi ha hagut fusions musicals però la primera fusió mediàtica que hi ha hagut ha estat el jazz. De sempre, el jazz ha estat una música que no ha parat, cada vegada que hi ha hagut un canvi d'estil en el jazz ha estat per fusionar aquesta música amb una altra. La bossa nova va venir de la fusió del jazz amb els ritmes brasilers, la salsa va venir de la fusió del jazz de Nova York dels anys 40 amb els ritmes antics del Carib. I així contínuament. I ara s'obren un munt de possibilitats noves precisament amb la globalització definitiva del món. Cada vegada hi haurà menys fronteres. Crec que la música africana serà la pròxima. El problema és que s'ha comercialitzat molt ràpidament i ara s'ha d'esperar una temporada perquè es sedimenti. Ara bé, la fusió amb el jazz ja l'estan fent els artistes africans.

—I com es preveu que serà el jazz del segle XXI?

—Crec que serà molt variat. Cada vegada hem de fugir més de la compartimentació en estils. El crític necessita definir en períodes tancats per poder donar unes característiques, però això no obeeix a la realitat. El més interessant és que el jazz, que és la música creativa per excel·lència, contínuament es revitalitza a si mateixa per fer una cosa nova, pot ser que avui hi hagi una cosa i demà una altra, i no pots posar noms als estils. Cap a on anirà? Cap a on ja hi va, cap a la fusió amb tot tipus de coses. El millor del jazz és que després de la música clàssica ha estat la música del segle XX que ha creat un llenguatge propi i diferenciat. Abans la referència per

analitzar qualsevol música era la clàssica, amb l'arribada del jazz això va canviar. Per analitzar el rock, el *funky* i qualsevol música popular del segle XX necessites el jazz. L'harmonia i les melodies estan més influïdes pel jazz que no per la música clàssica. Stravinski ja ho va dir: "el jazz és la música clàssica del segle XX". S'ha convertit en una referència. Per

exemple, la música de cinema, que es considera l'òpera del segle XX, té una bona part de música clàssica però també una gran part de jazz.

—Què s'ha fet de noms com Charlie Parker o Louis Armstrong. Com és que ara les estrelles del jazz ja no sonen tant?

—Per dos fenòmens: un, que ara hi ha molts més músics que abans, i dos, que abans el jazz era la música de moda i avui dia no. Ara les estrelles són altres d'uns altres gèneres. Això no vol dir que dins del món del jazz no hi hagi el mateix nivell. A la llarga es veurà que van fer la mateixa aportació que Charlie Parker, però queda més diluït, perquè no formen part del món mediàtic de primera línia comercial i perquè hi ha més gent i s'ha de repartir una mica el pastís.

—Per què creu que el jazz ara no és moda?

—El món de la massificació ha provocat una simplificació dels gustos. El consum té característiques simples, de poca profunditat. La música de jazz requereix un petit

esforç mental i de temps, de seure en una butaca i gaudir del concert. És més senzill passar-s'ho bé amb una cançó que faci només xumba-xumba, que no amb el jazz, que requereix una mica més d'esforç. I en conseqüència, el més fàcil d'escoltar és més fàcil de vendre. En la música clàssica es venen "els Tres Tenors", l'òpera, perquè és un espectacle, les grans orquestres simfòniques... és clar, de Stravinski cap

"Tenim una generació de músics de jazz molt bona. Però els músics sols no podem fer res. Es necessiten clubs de jazz per poder tocar, que les companyies discogràfiques ens facin cas i que les institucions apostin per la música moderna."

estat per fusionar-lo amb un altre tipus de música"

GLÒRIA MATAMALA

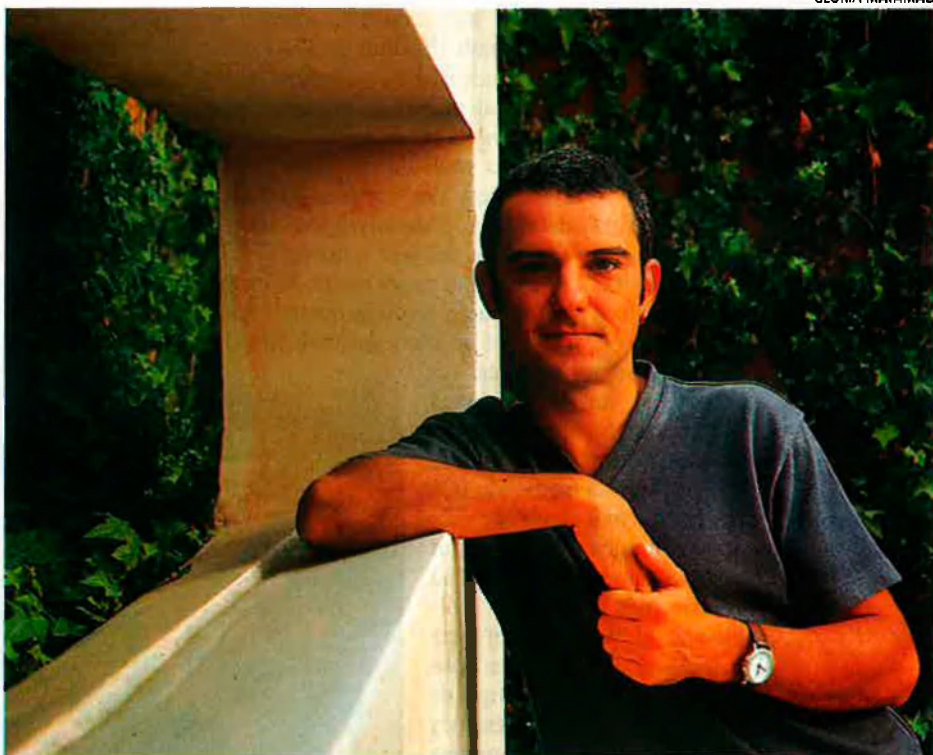
aquí ja costa més esforç a l'hora d'escollar. Els músics sempre demanem que la gent faci un petit esforç. Es com la gent que va a veure la Fundació Miró i diu: "ostres, si això el meu fill petit també ho fa!" Si toques una cosa complicadíssima potser a la gent li sembla que només fas sorolls. És preocupant, perquè cada dia es va convertint més en la societat de la llei del mínim esforç. De fet la televisió ja ho fa... I la cultura es va convertint en una cosa més minòritària.

—*El jazz es considera la mare de la música moderna. Quin ha estat el seu fill pròdig?*

—Paradoxalment, el que ho ha passat pitjor és el jazz més pur, que va anar evolucionant. A partir dels anys 60 va sortir el *free jazz*, que era un intent de portar la creació fins al límit, que corresponia molt amb el temps dels anys 60, era la porta de la globalització. Doncs, aquest, que havia de ser l'avantguarda i havia de ser el fill preferit, és el que va haver de marxar de casa. Ara bé, després amb els anys ha acabat tornant. A finals del 80, principis 90, es comença a notar una nova onada de creació profunda, basada en processos de reflexió. Hem tingut molta sort a Barcelona, perquè Jordi Rossi, un gran bateria, se'n va anar a viure als Estats Units i ell ha fet de pont entre les dues ciutats. Després de Nova York, Barcelona s'ha convertit en un centre important; aquest tipus de gent, que no tenen un nom conegut, han vingut i han enregistrat discos aquí.

—*I quin és el panorama del jazz a Catalunya?*

—Durant aquests últims quatre o cinc anys hem tingut contacte amb la gent que està a l'avantguarda, molt poc comercial, però a l'avantguarda. El que passa és que el panorama local, incomprensiblement perquè vivim un període de màxima creació, no va tan bé. Per un cantó tota la gent que havien estat alumnes de les primeres escoles de jazz, del Taller, de l'Aula..., que ara tenen trenta o quaranta anys, estan en el seu moment màxim de creació. Tenim una generació de músics molt bona. Hi ha una vitalitat i unes ganes de fer coses i una inquietud i uns contactes amb Estats Units... però el que falta és que tota la resta del sector de la música rutlli. Els músics sols no podem fer res. Necessitem un club de jazz per poder tocar, que ha de tenir un propietari sensible a les nostres inquietuds i que ens contracti i ens pagui per poder viure. Les companyies discogràfiques fins fa poc no ens feien ni cas, perquè és una cosa que no es ven. Les sales de concert de tot tipus, tant si són d'institucions o privades... Tot això triga a adonar-se que hi ha inquietud i que estem en un moment creatiu. Hi va haver un fenomen aquests últims anys que era el Pipa Club a la plaça Reial de Barcelona. Era un lloc curiosíssim que

era el centre d'intercanvi entre els americans que venien i els de casa. Però van tancar perquè era un primer pis que no tenia permís i a causa també de la campanya dels veïns perquè els bars no tinguessin música. A canvi, s'ha tornat a omplir de *navajeros*... Allà era el centre, però ningú es va adonar. I ara estem molt malament pel que fa a clubs de jazz, que és el local per excel·lència de la música de jazz. No es poden fer *jam sessions* al Palau de la Música!

—*Les instucions són afeccionades al jazz?*

—Començant per dalt de tot, tenim un president des de fa vint anys en aquest país, que no sols no li agrada la música, sinó que li és indiferent. No li agrada la cultura, en el fons. I la prova és que l'única cultura oficial que hi ha hagut en aquest país és la que té implicacions amb la llengua, però ha estat per raons polítiques no per causes culturals. I si mires els noms dels consellers de cultura que hi ha hagut aquests últims vint anys, no hi ha cap nom de la cultura. Fins i tot a Espanya hi van posar l'escriptor Semprún. Aquí ha estat el Pujals, que és polític des dels disset anys i que només ha fet d'això. No hi ha hagut una inquietud real per la cultura, dins de la cultura, tot el que tocava la llengua se li ha donat importància per una qüestió política, però tot el que es referia a la música, que no implicava res, ha estat flotant per l'espai sense cap tipus d'ajuda. Afecció? no. Des que es va fundar, la nostra associació ha estat el corcò de l'administració, hem anat empaitant-los contínuament, reivindicant el jazz com la música del segle XX. Ara, per fi, ha arribat un director general de promoció cultural, Villatoro, que ha dit frases com que "el jazz tindrà els mateixos drets que la música clàssica", i així estem... Tot i això, amb el Departament de Cultura

"Després de Nova York, Barcelona s'ha convertit en un centre important; la gent que no té un nom conegut, ha vingut i ha enregistrat discos aquí."

"Crec que el jazz del segle XXI serà molt variat"

hem tingut una relació molt correcta, sobretot en aquests últims anys, i amb l'Institut de Cultura de Barcelona també. Són dues maneres diferents de fer. Ni una ni l'altra és la ideal, però és el que tenim aquí.

—*Es pot sobreviure sent músic de jazz?*

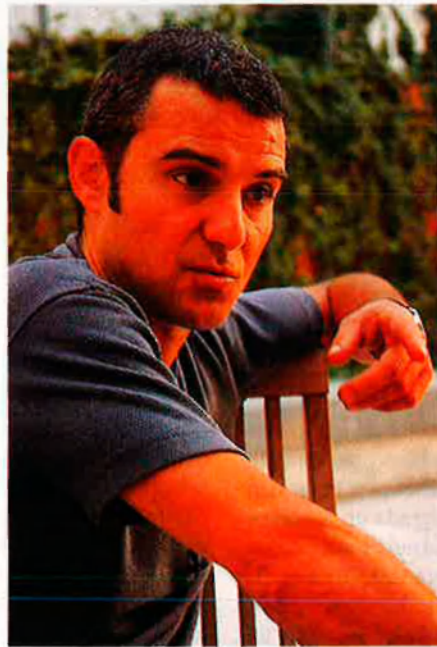
—Sobreviure... però és molt difícil. Durant anys, l'únic que vivia del jazz era el Tete Montoliu. Després, a finals dels 80, eren uns anys molt bons i hi havia força gent que vivia del jazz, sobretot fins als Jocs Olímpics. L'any olímpic va ser brutal. Jo mateix durant els Jocs no vaig parar, tocàvem quatre cops el dia! A part els Jocs eren un fenomen molt mundial i com que el jazz és un fenomen mundial doncs quedava bé. A partir de llavors hi ha hagut una baixada bastant considerable. El que era el jazz més modern i més avantguardista ha decaïgut espectacularment i el que n'ha quedat més és la part folklòrica, el dixieland, el jazz tradicional, que és una cosa que es ven fàcilment perquè és de més fàcil digestió, és més un espectacle. Això durant uns anys ha permès viure i ara viure del jazz modern és força difícil. La majoria de gent fa classes. En general, si no fas alguna cosa més ho tens malament. El que sí que hi ha és professionalització en el món de la música. Abans eren afeccionats que treballaven en un banc i a la nit es dedicaven a tocar jazz. Però el problema és que aquí no tenim tradició. A Europa durant les guerres mundials van rebre els americans i amb ells el jazz, i aquí no van arribar... A França i a Anglaterra van substituir la música popular pel jazz i el que va venir després. Allà la gent hi està acostumada. Aquí, tot i que formem part d'Europa, hem viscut molt aïllats durant anys i no trobem utilitat a la cultura. Només cal veure la distribució de pressupostos. D'això els socialistes sembla que ho tenen més clar perquè diuen que: "un país es construeix des de la seva cultura". I ho diuen d'una manera diferent a Convergència, que es basa en la llengua. Els socialistes es basen en la cultura viva, la que es fa avui. Perquè la tradició ja hi és, ja la tenim a dins.

—*Per ser una estrella del jazz s'ha d'anar a estudiar a fora de Catalunya?*

—Hi ha uns intents perquè això no faci falta, però... Durant anys només hi ha hagut el Conservatori. Els músics clàssics sempre han tingut una doble relació amor-odi amb el jazz, perquè els fa molta enveja, ells no poden tocar jazz, és un altre llenguatge. I encara no han entès que això no és cap, problema, sinó que cada un té les seves possibilitats. Algú molt superdotat pot fer les dues coses, però és molt difícil, t'hauries de

partir el coco en dues parts i necessaries molt temps per estudiar-ho. Ara ha sortit la LOGSE, que vol solucionar-ho i d'entrada s'ha d'aplicar al 2000, però encara no s'han designat els professors que donaran les classes a la carrera de jazz, dins de la Llicenciatura en Música Moderna-Jazz que hi haurà als conservatoris. Pretenen que els mateixos professors de música clàssica facin classes de jazz perquè pugui sortir gent que més endavant pugui donar classes de jazz. Impossibile! Si no saps res d'aquell llenguatge com vols examinar algú que ja és una figura del jazz! El Taller de Músics i l'Aula tenen un títol que han aconseguit

GLORIA MATAMALA

després de lluitar molts anys, una Diplomatura de Música de Jazz. Està bé, però no val per res, perquè no és oficial. Semblava que el més clar era agafar aquestes escoles i introduir-les en els conservatoris, però això de moment és molt difícil perquè el Conservatori sempre ha estat un niu de funcionaris que volen conservar la plaça com sigui. Entrar-hi és impossible.

—*I la pregunta que ens fem tots: el Tete Montoliu té successor?*

—Sí que en té! i no un, uns quants. En piano hi ha l'Albert Bover, que és un gran pianista, però hi ha altres noms també. El Tete va ser un fenomen força irreplicable. Primer perquè era un músic sol, com un rovelló allà al mig del país. Era el que passava a

Espanya abans, era un país que no tenia relació amb l'exterior. No hi havia ningú més. Era un producte d'altres temps, estava com a fora de l'espai, de fet hauria pogut anar-se'n a viure a Amèrica i aquí no hauria quedat ningú. Ara hi ha més gent. Ara bé, si el que la gent espera és un substitut del Tete que faci el personatge del Tete, res. Ara, que toqui tan bé com el Tete, possiblement acabarem tenint algú. Ara tenim un cos de trenta o trenta-cinc músics de jazz, que vingui qui vingui dels Estats Units o qualsevol figura del món, si fa falta algun músic que toqui amb ells, estan preparadíssims. Això és una cosa que fins ara aquí no s'havia vist mai. I és important perquè surtin estrelles hi ha d'haver diferents nivells. Ara tenim una bona base. I, a més, als Estats Units tampoc no hi ha tantes estrelles, hi ha músics molt bons, però de primera línia no n'hi ha tants. El Tete es va quedar a les portes, si hagués anat a Amèrica possiblement hauria estat un d'aquests, però com que es va quedar aquí aïllat... Ara bé, realment era molt bo, et posava els cabells de punta, era impressionant!

Bea Cabezas

"El Tete Montoliu realment era molt bo, et posava els cabells de punta, era impressionant!"